

**Жанр передмови в контексті українських
православних і католицьких
богословсько-полемічних трактатах XVII – XVIII ст.**

Катерина Борисенко

Борисенко, Катерина Григорівна (2014) *Жанр передмови в українських православних і католицьких богословсько-полемічних трактатах XVII - XVIII століть* Від бароко до постмодерну. Збірник праць кафедри української та світової літератури ХНПУ ім. Г.С. Сковороди (11). с. 19-41. ISSN 978-966-372-576-5

Анотація

У статті йдеться про історію розвитку жанру богословсько-полемічного трактату в українській літературі XVII - XVIII століть, зокрема, про дискусію між православними та католицькими авторами. Особливу увагу приділяється жанру передмови як елементу "прикнижного ревізиту", характерного для текстів барокової доби

Ключові слова: Полемічний трактат, бароко, теологія, українська література, православний, католицький

Висновки:

Отже, передмови до «Nowej miary», «Starego Kościołu», «Goliata swoim mieczem porazonego» вирізняються суто бароковою риторикою, автори насичують тексти вишуканими метафорами, виказують майстерність дотепу. Водночас принагідно демонструють знання не лише з царини літератури, філософії та богослів'я, а й з інших галузей знання – географії, астрономії (Лазар Баранович). До того ж у передмовах подибуємо цікаву інформацію біографічного та автобіографічного характеру (Іоанікій Галятовський), а також інтерпретацію церковних традицій (Теофіл Рутка). До спільних рис, проаналізованих богословсько-полемічних трактатів, можемо віднести кордоцентризм та образ «церковного плачу», що вочевидь, мислився авторами як один із необхідних елементів українських полемічних трактатів. Також зазначмо, що творам, писаним православними богословами, притаманна більша емоційність викладу (особливо «Nowej miary» Лазаря Барановича), натомість у католицьких домінує раціональний підхід.

Відтак можемо стверджувати, що передмови, окрім традиційного для барокової доби функції прикнижного реквізиту виконували низку важливих завдань у корпусі богословсько-полемічних полемічних трактатів.